

Як правомірно використовувати зображення та фото?

В інформаційному суспільстві часто виникає потреба у використанні графічних зображень: у презентаціях, для банерів, обкладинок дисків, упаковок з іграшками або для дизайну веб-сайтів. При цьому найбільш гостро задіюють фотознімки або зображення не власного авторства, а створені творчою працею третіх осіб.

Фахівці Кропивницького місцевого центру з надання БВПД роз'яснюють аспекти авторського законодавства.

Згідно зі статтею Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів, статтею 8 Закону України «Про авторські права та суміжні права» і статтею 433 Цивільного кодексу України **фотографічні твори охороняються як об'єкти авторського права**. Причому факт публікації, завершеності, призначення або жанру фото не впливає на обсяг правової охорони.

Для будь-якого використання фото (за винятком окремих випадків вільного використання творів) потрібно отримати згоду власника авторських прав з одночасною виплатою йому авторської винагороди. Але, навіть, якщо таке використання підпадає під випадки вільного, Закон зобов'язує вказувати ім'я автора й джерело такого запозичення.

Тому, якщо просто знайти в Інтернеті картинку, яка сподобалася, і використовувати без згоди автора твору, то можна опинитися в статусі правопорушника й одержати претензію від автора з вимогою виплатити компенсацію за таке порушення.

Однак, у цьому випадку не слід забувати й про можливість **зловживання з боку «нібито автора»** і привласнення ним такого статусу, не будучи насправді автором твору. Законодавством встановлено, що за відсутності доказів протилежного автором твору вважається особа, зазначена на оригіналі або примірник твору (презумпція авторства). Така правова категорія, як «презумпція авторства» виявляється вельми спірною на практиці, і дуже часто суди по-різному її трактують: наприклад, не вимагають від автора доводити своє авторство на твір («автор, доки не доведено зворотне») або, навпаки, відмовляють у позові через відсутність доказів такого авторства.

Отже, щоб уникнути виплати компенсації, судового процесу та в майбутньому негативної репутації, необхідно:

- упевнитися, що «нібито автор» насправді створив зображення: запитати в нього дозволу посилання на веб-ресурс, де розміщено зображення; перевірити оригінал самого зображення на предмет зазначення на ньому інформації про автора;

- надати «нібито авторові» документальні підтвердження правового використання зображення, якщо такі є (договір авторського замовлення, ліцензійний договір, посилання на вільну бібліотеку, з якої запозичено використання зображення);

- не використовувати зображення та фото без законних на те підстав, особливо в комерційних цілях;

- використовувати зображення й фото з вільних і безкоштовних бібліотек;

- пам'ятати (або дослідити питання) про авторське право та вільну публічну ліцензію;

- посилатися на автора й джерело запозичення, якщо використання підпадає під вільне;

- творити власні об'єкти авторського права.

У випадку, якщо сторонніми особами використано фотографічний твір без дозволу (письмового), без посилання на автора – це є порушенням майнового авторського права. І якщо в суді доказувати авторство, а також його порушення, відповідно до Закону України «Про авторські права та суміжні права», законодавець передбачив право на грошову компенсацію за неправомірне використання твору у розмірі 10 мінімальних заробітних плат. Цим законом встановлено розмір компенсації на рівні від 10 до 50 000 мінімальних заробітних плат. Проте, в залежності від різних обставин справи, виду

дійопонента, їх систематичність та розмір коштів, які він тримував від реалізації або реклами фотографічного твору – можна говорити як про збільшення розміру грошової компенсації, так і за інші способи захисту авторських прав.

При використанні твору безпосередньо на сайті, коли він стає доступним необмеженому колу відвідувачів сайту, твір вже знаходиться в пам'яті комп'ютера або на сервері, який здійснює надання доступу до нього іншим особам. При цьому користувач даного комп'ютера більше не створює додаткових примірників твору. Завантаження копій творів або фонограм не є порушенням авторського права, оскільки відповідно до статті 25 Закону України «Про авторські права та суміжні права» таке завантаження допускається без згоди автора і без виплати йому винагороди, якщо воно здійснюється виключно в особистих цілях або для кола сім'ї, а твір було раніше правомірно розкрито. Однак, таке вільне використання авторського твору не стосується таких об'єктів як комп'ютерні програми, а також не поширюється на репродукування книг, нотних текстів і об'єктів образотворчого мистецтва.

У разі необхідності отримання додаткової інформації, а також захисту прав у суді, можна звернутись до **Кропивницького місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги** за адресою: **м. Кропивницький, вул. Архітектора Паученка (Дворцова), 64/53, тел. (095)87-662-33, (0522) 32-08-24.**